

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Connimbricensi Academia
Sacrarum Litterarum primarii Professoris Opvs, De Virtute
Et Statu Religionis**

Qvo Quid Contineatur, Index proximus indicabit

De Obligationibus Religiosorum ex Regula, Prælatione & subiectione
regulari prouenientibus, De varietate Religionum tam in genere, quàm in
specie, De Religione Societatis Iesv in particulari

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1626

III. Quæ religiones monachorum ex Benedictina ortæ sint, & an sint ab illa
distinctæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93501](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93501)

postea nascuntur, si sub verbis & tenore legis comprehenduntur, ut supra etiam diximus de legibus, quæ de religiosis sub hac voce, vel sub nomine regularium aliquid statuunt. Nihilominus verò tunc è conuerso considerandum est, an ex materia, vel ex aliis circumstantiis intelligatur dispositio legis magis esse restricta, ut si fundetur in speciali regula, vel professione S. Benedicti, aut quid simile: tunc enim indifferentia vocis, *monachi*, ex circumstantiis determinanda est. Et hæc sufficit attingisse in particulari de hac religione, pro ratione instituti à nobis propofiti.

C A P V T III.

Quare religiones monachorum ex Benedictina orta sint, & an sint ab illa distinctæ?

Post institutionem religionis S. Benedicti multo tempore sine noua institutione monastici ordinis, & consequenter, ut credimus, totus occidentalis monachismus Benedictini ordinis erat. Postea verò post annum Domini 900. quia fortasse obseruantia illius religionis relaxata fuerat, occasione reformandi illam cepit illa religio multiplicari, vel alias ex se producere.

I. Quarum prima esse censetur ordo Cluniacensis, quæ circa annum Domini 913. cepisse dicitur, institutore Odone Cluniacensi Abbate, quamuis alij hoc tribuant Bernoni ut primo Abbati, & fundatori illius monasterij, iuxta Sigisbertum in Chronico. Et alij præterea addunt opera Eutychij, seu Eutychij eiusdem monasterij monachi valde religiosi, & in Patrum regulis & institutionibus valde eruditi, ex quibus (ut Antoninus refert) diuersas consuetudines sumpfit, & vno volumine colligauit: & ideo fuisse dicitur institutor consuetudinum, quæ in monasterijs seruabantur, & specialiter de illo monasterio à Bernone constructo ait Antoninus, *In eo seruantur instituta Patris Eutychij*, 2. p. Historiali tit. 15. c. 16. vbi præterea Scholiastes aduertit, Odonem fuisse potius propagatorem Cluniacensis ordinis, quam institutorem: sicut de Bernardo dici solet circa ordinem Cisterciensem, ut infra num. 3. notabimus. Idem tamen Bernardus in Apologia ad Hugonem Abbatem, enumerans primos parentes, de quibus Cluniacenses gloriantur, primo loco ponit Odonem, nulla facta mentione Bernonis; neque Eutychij. Quo circa existimo, Bernonem quidem fundasse Cluniacæ illud speciale monasterium sub regula & ordinaria institutione S. Benedicti: discursu verò temporis opera & consilio Eutychij addidisse obseruantias aliquas, & reformationem, quæ suo tempore durauit sub eadem religione S. Benedicti. Postea verò Odo, qui immediatè successit in Abbacia Bernoni, reformationem ampliavit, & tantam mutationem fecit, ut distincta religio inchoata fuerit, ut communiter ab authoribus iudicatur.

II. Quæ autem fuerit hæc distinctio, & in quibus rebus, non satis inuenio ab authoribus, vel historicis explicatum. Nam in primis non fuit in fine proprii talis instituti: nam semper retentus fuit purus monachatus, & vita contemplatiua. Deinde non fuit mutatio in regula, neque in substantiali professione votorum: nam Benedicti regula integra retenta est, idemque modus profitendi conuersionem morum secundum illam. In habitu dicitur quidam fuisse factam mutationem quoad figuram, & colorem. Sed quoad colorem Antoninus dicit, tit. 15. c. 23. n. 2. refert Cluniacenses semper retinuisse nigrum habitum, & de eis intelligit iura, quæ de monachis nigris loquuntur, & eosdem ait fuisse reformatos anno 1400. per Eugenium III. in congregatione, quæ Franc. Suar. de statu relig. Tom. I. V.

dicitur S. Iustina, quia initium habuit in Abbacia S. Iustinae Paduæ, & postea per plura monasteria propagata est. Illa autem congregatio nunc eadem religio esse videtur cum ordine S. Benedicti, & nonnulla monasteria Hispaniæ, quæ Cluniacensis ordinis fuisse dicuntur, præsertim S. Facundi, & sancti Vincentij Salmantica eiusdem ordinis nunc sunt cum aliis S. Benedicti. Non videntur ergo à principio habuisse distinctionem in colore habitus; in figura verò fortasse fuit aliqua, & nonnulla etiam in constitutionibus, & obseruantijs, propter quæ ut religio distincta, vel saltem ut familia diuersa à religione S. Benedicti habita est: ad eum modum quo sunt in religione Minorum variæ familiæ, cum non modica distinctione in figura, & asperitate habitus, & aliarum obseruantiarum, & tamen non censentur plures religiones, sed vna, in diuersis membris suis magis vel minus reformata.

Secunda religio, non quidem tempore, sed amplitudine, & dignitate, quæ ex D. Benedicto ortum habuit, fuit Cisterciensis. Cuius institutor vulgò censetur S. Bernardus, quia inter religiosos omnes illius familiæ fuit illustris, & eam maximè propagauit, & auxit: nam dum viueret, centum sexaginta monasteria suæ reformationis in varijs Europæ regionibus fundasse dicitur. Re tamen vera 15. annis antequam Bernardus esset monachus, Cisterciensium reformatio inceperat, ut constat ex historiis apud Vincentium lib. 25. cap. 64. Antonin. 2. p. tit. 15. cap. 8. Sigisbertum in Chronico anno 1098. quo anno religio illa inchoata est sub Roberto primo Abbate Cisterciensi, ut in vita eius refert Surius tom. 2. die 29. Aprilis. Duxit autem originem à cœnobio Molismensi, quod in prouincia Burgundiæ in Episcopatu Lingoniensi situm erat. Cœnobium autem illud Molismense Benedictini ordinis erat: an verò in eo seruaretur professio communi, & antiquo more, vel iuxta nouam Cluniacensem institutionem, in historiis explicatum non reperio, illud tamen prius videtur probabilius. Nam Bernardus licet Cluniacensium mentionem faciat, nunquam ab eis originem vel aliquid habere recognoscit, ut patet ex Apologia ad Guillelmum Abbatem, & epist. 1. ad Robertum nepotem, vbi S. Benedictum suum, & Cluniacensium legislatorem appellat, suumque institutum longè arctius esse ostendit. Cœnobium itaque Molismense professionis erat S. Benedicti, obseruantia tamè religiosa in eo fuerat relaxata. Quatuor autem monachi illius, Stephanus, Albericus, & alij duo maiorem perfectionem, & rigorem desiderantes, solitudinem petierunt, ac tandem in sylua Cistercium dicta quasi eremiticam vitam inchoarunt: postea verò eos sequutus est Robertus Molismensis Abbas cum alijs viginti duobus, qui primum cœnobium Cisterciense sub eodem Roberto primo Abbate incoluerunt. Post paulum verò temporis redeunte Roberto iussu Pontificis ad Abbatiam Molismensis cœnobij, ei successit Albericus, quo intra biennium defuncto, successit Stephanus, qui constitutiones illius ordinis in formam redegit, & consummauit: ideoque fundator illius ordinis appellari etiam solet. Ille verò recepit Bernardum, qui maximè ordinem nobilitauit, & ideo nomen eius tandem retinuit.

III. Habet ergo hic ordo, quoad institutum, regulam eandem, & eundem finem cum ordine S. Benedicti: maiorem tamen ab illo distinctionem quam ordo Cluniacensis à principio habuisse, & nunc etiam habere videtur. Nam quoad habitum, magnam distinctionem habet in colore albo, ut constat, & in figura nonnihil differt, quamuis modicum. Et præterea differt in multis constitutionibus, & specialiter ab Ecclesia approbatus est, & multis priuilegijs ornatus: & ita ut religio distincta inter monachales

III.
Tractatur
etiam prius
pars tituli
quoad ordinem
Cisterciensem.

IV.
Tractatur
pars posterior.

numeratur, & in iure interdum fit specialis mentio illius & satis honorifica, ut patet in cap. *monest. de Regularib.* ubi prohibetur transitus à Cisterciensi ordine ad alios, ubi Glossa rationem reddit, quia nullus ordo arctior tunc inueniebatur. De quare in superioribus dictum est tract. præc. lib. 3. & in c. *litt.* eod. tit. approbatur transitus ad Cisterciensem ordinem tanquam ad arctiorem. Et in c. *in singulis.* de statu monach. supponitur, morem celebrandi Capitula antiquiorem esse in ordine Cisterciensi, quàm in ordine S. Benedicti. Et ideo statuitur, ut similia Capitula in ordine S. Benedicti fiant, & ut pro illis primordiis duo Abbates Cistercienses in Capitulo cum aliis Abbatibus Benedictinis præfiderent. Quod satis demonstrat quare auctoritatis & æstimationis hic ordo fuerit tempore Innocentij III. Quamquam ante Innocentium Alexander III. in c. *recolentes.* de statu monach. cõqueratur, quod à prima perfectione non nihil defecissent; *Dolentes* (inquit) *dicimus quod eis non ab omnibus, neque in omnibus, à plerisque tamen, & in pluribus ab illa sancta institutione duntaxat declinatum in tantum, ut aliqui ex vobis primas institutionis obliuisci, contra ordinis vestri regulam, villas, Ecclesias, & altaria possident, fidelitatem, & hominibus benigne suscipiunt, iustitias, & tributarias tenent, &c.*

V. Ex quibus verbis & ex historiis suprà citatis intelligi potest, religionem hanc à principio fuisse fundatam in speciali professione paupertatis: nam etiam mendicasse referuntur tempore Stephani Abbat. Retamen vera nunquam sunt professi mendicitatem, aut paupertatem in communi, sed solù ex regula statuebant abstinere ab aliquibus modis seu generibus immobilium bonorum, vel Ecclesiasticorum reddituum, quibus possent vel temporalibus curis distrahi, vel ministeriis à sua professione alienis occupari. Vnde Vincentius, & Antoninus referunt fecisse declarationem seu constitutionem auctoritate Apostolica confirmatam, abdicandi Ecclesias, alia, orationes, & decimas, & regulas aliorum hominum, & furnos, & molendina, & villas, & rusticos. Tantum ergo huiusmodi bonorum genera abdicarunt, imò inferius reddendo rationem ob quàm à decimarum perceptione abstinere dicitur, decimas à sanctis Patribus in quatuor partes esse distributas, vnam Episcopo, aliam clero, tertiam pauperibus, quartam fabricæ, & ideo usurpare decimas detrectabant, quia in nullo illorum membrorum comprehendì monachum existimabant: quia monachus (dicitur ibi) *terras suas possidet, vineas & per se, & per pecora sua laborando viuat.* Nomine autem monachi ibi monasterium intelligo: singuli enim monachi per se nihil possidere poterant: monasterium autem habere poterat possessiones, & pecora, atque adeo bona immobilia, & se mouentia, ex quibus monachi alerentur. Igitur maiorem quidem paupertatem professus est ordo Cisterciensis in principio, quàm reliqui sectatores S. Benedicti, atque etiam Cluniacenses seruarent, non tamen omnino erat incapax possessionum seu immobilium bonorum. Et ideo Alexander III. in dict. capit. *dolentes.* cum limitatione dedit, *Relictis possessionibus, vel etiam omnibus, quas institutio vestra non recipit.* In illo verò genere possessionum eam moderationem obseruasse videtur, ut monachi ipsi suis manibus laborarent, & terram tolerent: quod dictis verbis satis significatur, & expressis à Bernardo in dict. epist. i. ibi, *soluntia, vigilas, silentium, manuumque laborem vocat in ista terra.* & infra, *Quali vero religio est fodere terram syluam excidere, stercorea comporare?* In his ergo laboribus exercebantur tunc monachi Cistercienses, etiam si contemplatiuam vitam maximè proficeretur, & illo modo paupertatem simul, humilitatem & austeritatem coniungebant, etiam si bona & possessiones suo statui accommodata non recusarent. Atque in huiusmodi

obseruantis & constitutionibus simul cum exercitiori habitu distincta fuit hæc religio ab aliis familiaribus S. Benedicti. Et ita etiam proprium habuit regimen, proprios Prælatos, & congregationes seu Capitula, & totius religionis supremum regulare Prælaturum. Pro distinctione enim harum religionum seu familiarum maximè oportet aduertere, cum D. Benedictus quasi sedem suam in monte Cassiano collocauerit, quamdiu eius religio omnino vna & vnita permanet, singula monasteria ita fuisse suis Abbatibus subiecta, ut aliquo modo reliqui Abbates videantur fuisse subordinati Abbati Cassinensi, quamquam si hoc intelligatur de subordinatione quoad aliquam iurisdictionem, neque in iure, neque in historiis satis expressum inueniatur. Interdum tamen scriptum reperio, Odonem fundatorem Cluniacensem se suamque familiam ab obedientia Cassinensis Abbatis exemisse, ideoque quasi noui ordinem erexisse. Sic ergo Cisterciense monasterium ab aliis separatum fuit, & quasi noua suprema Abbatia in eo inchoata est, sub qua reliqua monasteria illius ordinis erigebantur, & iuxta suas constitutiones, & priuilegia gubernabantur, & vique hodie gubernantur, quamvis in hoc magna mutatio in diuersis regnis & prouinciis facta fuerit, quam nunc explicare ad nos non pertinet.

Hinc verò obiter coniecto, D. Bernardum non solùm non fuisse institutorem illius ordinis, verum etiam neque vnquam fuisse supremum Prælaturum illius: nunquam enim fuit Cisterciensis Abbas, sed tantum Clarauallensis, cuius monasterij & fundator, & primus ac perpetuus Abbas, quamdiu vixit, fuit: monasterium autem Clarauallense à Cisterciensi ortum habuit. Nam illius Abbas Stephanus tertio postquam Bernardum in monasterium receperat, illum cum aliis monachis ad fundandum monasterium misit, quod postea Clara vallis vocatum est, eique in Abbate Bernardum præfecit, qui semper ibi perseueravit: constat autem Abbatem Clarauallensem ex vi suæ dignitatis nunquam fuisse alius superiorem: nunquam ergo Bernardus vniuersalem prælationem in suo ordine habuit. neque enim alicubi legimus, per specialem electionem aut concessione ei fuisse aliquando datam. Neque hoc minuit Bernardi auctoritatem, sed augere potius, tanta enim fuit inter suos æstimationis, ut cõratione iurisdictionis vniuersalis Prælatus non esset, nihilominus ut communis parens ab omnibus habitus sit, propter eximiam eius sanctitatem, & religiosam, ac spiritualem doctrinam: & quare vera fuit fundator plurimorum, ac fere omnium monasteriorum illius ordinis. De quo hæc dixisse sufficiat: nam reliqua, quæ scholastica sunt, & propria nostri instituti, non requirunt specialem doctrinam, sed applicationem eius, quæ generatim data est.

Et ob eandem causam nihil ferè dicam de multis aliis religionibus monachalibus regulam S. Benedicti proferentibus, & quæ ab illa per nonnullas accidentales mutationes dimanarunt: in omnibus enim est idem vitæ institutum, & earum diuersitas in particularibus seu constitutionibus consistit, quæ ab vniuersaliusque professoribus sciri debent: si talis professio durat, nonnullæ enim iam extinctæ sunt, & alia rara habent monasteria. Itaque in hoc ordine ponimus congregationem Chamaldulensem, quæ in Italia paucos quidem habet conuentus, magis tamen religionis, & æstimationis, cepitque anno nonagesimo sexagesimo septimo, auctore S. Romualdo, quamvis ipso viuente à reliqua familia S. Benedicti quoad obedientiam & vniuersalem separationem non fuerit, sed solùm quoad habitationis modum, & quoad silentium, ieiunia, & alias asperitates, ob quas tandem auctoritate Alexandri II. familia Chamaldulensis

Chamaldulensis approbata est, & separata à reliquo ordine S. Benedicti: quia tanta diuersitas non poterat commodè in eodem corpore, & sub eodem regimine conferuari. Nam Chamaldulenses non videntur communi habitatione ad dormiendum, vel ordinariè comedendum, sed singuli cellas habent quasi domos separatas, & solum dominicis, ac festis diebus ad diuina officia conueniunt, & duodecies tantum in anno simul cibum sumunt; reliquo autem tempore solitariam vitam, & silentium seruant, & orationi, ac lectioni, vel labori manuum dant operam. Itaque Carthusiani simillimi sunt, & colore etiam albo vtuntur, & à carnibus abstinent, quauis non tempore morbi, vt Carthusiani.

VIII. Alius ordo post Chamaldulensem ortus fuit qui Vallis vmbrosae dicitur. Eiusque author fuit S. Ioannes Gualbertus, qui prius fuit monachus Cluniacensis ordinis in contentu S. Miniatis; postea verò ad Chamaldulenses peruenit, non tamen eorum institutum professus est, quia cœnobiticam vitam potius quam eremiticam affectabat, vt historici referunt; ideoque postquam per aliquot dies Chamaldulensem mores, & vitam est contemplantus, inde discessit, & cum aliquibus sociis in loco commodo, *Vallis vmbrosae* nominato, monasterium S. Benedicti erexit, propriis quibusdam austerioris vitae obseruantis & constitutionibus ad perfectiorem regulæ custodiam adiunctis. Præcipue verò in claustræ obseruatione religio hæc in principio excelsit; habitus verò illius idem fere est qui S. Benedicti, in colore tamen aliquantulum diuersus, quamuis non sit albus, fed medijs coloris. Atque hunc etiam ordinem approbavit Alexander II. anno 1070. quauis in hoc annorum numero nonnulla sit in authoribus diuersitas.

IX. Atque eodem fere tempore post quinque aut sex annos instituta est alia familia eiusdem ordinis & regulæ S. Benedicti, opera quorundam viro- rum nobilium Mediolanensium, qui dictus est ordo Humiliatorum, & ab Innocentio III. tandem confirmatus est; postea verò à Pio V. omnino fuit sublatus, & ideo de illo plura dicere necesse non est. Sunt etiam qui in hoc ordine ponant ordinem Grandimontensem: sed non inuenio huius rei sufficiens fundamentum, vt sequenti cap. dicam. Præterea ordo Cœlestinorum, Guilielmitarum, qui alio nomine Montis Virginis appellatur, & ordo montis Oliueti, ac denique ordo Syluestrinorum, qui omnes in Italia vigent, & sub distinctis Generalibus seu primariis Abbatibus militant, Benedictinæ regulæ sunt, & fere eiusdem religionis; & sicut de alijs dictum est, solum in aliquibus obseruantis, & aliquantulum in habitu differunt. Circa eorum autem originem & progressum nihil peculiare ad nostrum institutum pertinens occurrit; ideo legi possunt historici, quæ de illis fusijs tractant.

CAPVT IV.

An ordo Carthusiensis sit perfectior monachorum religio? Deque eius origine & obseruantia.

I. DE tribus, vel quatuor alijs monachorum ordinibus possumus hoc loco breuiter mentionem facere. Primus est Carthusiensis ordo, qui inter monachales omnes arctior reputatur, tum ex institutione, tum ex perseverantia in illa: quia de suo primo rigore minus remisit. Cœpit autem hic ordo anno Domini 1084. iuxta Sigisbertum in Chronico, ubi sic inquit, Bruno natione Theutonicus ex vrbe Coloniae ap. im. e. eruditus, Rheims Ecclesia canonicus, & s. h. Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

larum magister, relicto seculo, erem. in Carthusia fundat, propositumque monasticum conuersationis satum arduum instituit. Idem referunt Antoninus 2. p. tit. 15. c. 22. & latè Surius to. 5. die 6. Octobris, Dionysius Carthus. opusculo de laudibus ordinis Carthusiani. Apud quos legitur tremendum exemplum, quod Brunum, & sectatores eius excitauit ad illud vitæ genus assumendum, quod omitto, quia satis vulgatum est. Nō fuit autem hic ordo institutus sub aliqua ex antiquioribus regulis: nec referunt dicti authores quanam statuta, vel constitutiones ab ipso B. Bruno à principio habuerit, sed solum ædificasse in illa solitudine Carthusiæ, Ecclesiam, & non procul ab illa cellulas inter se aliquantulum separatas, ne alter alterius quietem & solitudinem perturbaret.

Vnde constat institutum illud ab initio fuisse maxime contemplatiuum, & proximè accedens ad solitariam seu eremiticam vitam, quamuis de cœnobitica multum semper participauerit. Subiungit autem Surius hæc verba, *Atque in iis singulis cellulis binifratres debebant, & quemadmodum præci illi Aegyptii monachi silentio, orationi, lectioni, cordis puritati, & rerum diuinarum contemplationi vacabant; ceteri etiam horum operum manuum, præsertim conscribendis libris incumbentes, tum vt sua inopia consulerent, tum etiam vt ne quam darent occasionem illis, qui quarunt occasionem sanctum eorum institutum calumniandi, quod nullam Ecclesie Dei nauarent operam, sed sua duntaxat rebus studerent.* Et inferius subdit, quod licet precibus, & vitæ puritate ac innocentia multum possent Ecclesiam Dei iuuare, tamen sanctissimi patres nostri (inquit) qui Carthusianæ vitæ primæ iec. & fundamenta, nihil salis sibi tribuentes libris scribendis etiam operam dare studuerunt, & vt sui successores id facerent hortati sunt, vt saltem manibus verbum Dei predicarent, quando ore non poss. n. sic enim (ait) loquuntur statuta Patrum antiquorum. Vnde constat illud institutum quoad substantiam & finem eius, idem esse cum instituto antiquorum monachorum, principaliter quidē contemplatiuum cum ea missione alicuius externi laboris vel operis manuum, quæ ad leuandum fastidium, & vitandum otium sufficiat. Nam quod hæc opera externa cedant in spiritualem vtilitatem proximorum, accidentarium est ad finem illius instituti: in quo etiam per se non est studium literarum: quando verò contigerit aliquem doctum & eruditum profiteri illam religionem, tunc maxime locū habet quod Surius ait, non repugnare, imò esse consentaneum perfectioni illius instituti, actionem aliquam seu scriptionem proximo vtilem efficere eo tempore, quo alijs operi manuum vacandum esset: nam quod actio illa fuerit perfectior, & ex maiori charitate, eo erit magis consentanea tali instituto, non tam ex speciali ratione sui, quam ex generali, faciendi quod melius est.

Differt autem hæc religio à cæteris institutis monachorum in propriis constitutionibus & obseruantis, quæ, vt verisimile est, ab ipso S. Bruno inchoatæ fuerunt, & postea discurfu temporis, per prælatos, & generalia capitula perfectæ & consummatæ sunt. Inter quas nonnullæ sunt grauiores, & specialiter adnotandæ, quia vel nonnullam difficultatem habent, vel singularem rigorem & obseruantiam ostendunt. Prima est de abstinentia à carnibus, quæ tanta integritate obseruatur, vt propter nullam causam vel necessitatem etiam extremam mortis vitæ hanc legem transgrediantur: quod an licitè facere possint, à Theologis dubitatum est. Quia est contra obligationem naturalem, quam homo habet seruandæ vitæ, contra quam nulla lex positiua, præsertim humana obligare potest, imò nec votum ieiunandi, vel abstinenti cum tali circumstantia videtur posse obligare, imò nec seruari: quia est indiseretum, & in detrimentum vitæ, quæ non est hominis, sed Dei.